

Vuxnas lärande och folkbibliotek – halvårsrapport 2004 Länsbibliotek Dalarna

Under perioden januari till juni 2004 har vi fokuserat på följande områden:

- kurs i bibliotekspedagogik
- sammanställning av användarenkäter
- insamling av fjärrlånebeställningar för kurslitteratur

Kurs i bibliotekspedagogik

Kursen har bestått av fyra heldagar och deltagarna har träffats med cirka en månads mellanrum, totalt har 45 personer deltagit. Till varje tillfälle har kursledningen skickat ut det material som skall läsas in. Varje kursdag har avslutats med diskussionsfrågor. Vi har delat in deltagarna i slumpvisa grupper för att deltagarna skall få möjlighet att diskutera med andra än sina egna arbetskamrater. Varje grupp har sedan fått redovisa sina synpunkter utifrån frågorna. Tanken med kursen har varit att dels sätta in projektet i sitt sammanhang dels att ge deltagarna ett stöd för att utöva ett pedagogiskt biblioteksarbete. Detta tycker jag att vi lyckades med. Vi började kursen med att Ann Wiklund fick en halv dag för att berätta om de övergripande diskussioner och gränsöverskridande arbete som sker mellan myndigheter och departement. Andra moment som ingått har varit: bemötande, problembaserat lärande, inlärningsstilar, informationssökningsprocessen, informationskompetens och biblioteket som lärmiljö. Vi har haft föreläsare både från inom och utom länet, från folkbibliotek och universitetsbibliotek samt från lärcentra och högskolan. Att varva teori med diskussioner samt att ha föreläsare som arbetar ute i ”verkligheten” har upplevts som mycket positivt av deltagarna. Man har känt att alla har bidragit till att diskussionerna har blivit lyckade. Man behöver inte ha varit överens alla gånger, men man har fått möjlighet att berätta och lyssna till hur man arbetar på andra platser i länet.

Utvärderingen av kursen har visat att den har varit mycket uppskattad. Av kommentarerna att döma har både innehåll och plats varit det rätta.

En sak som bidragit till det positiva utfallet har varit kursmiljön. Vi har hållit till på Campus Leksand och har ätit lunch på ett mycket trevligt pensionat i närheten. Den här miljön har gjort att kursdeltagarna har upplevt sig som en grupp och har inte splittrats på kaffe- och

lunchraster. Istället har diskussionerna och samtalen fortsatt där, mellan deltagare samt mellan deltagare och föreläsare.

Cirka tre veckor efter kursens slut anordnade vi ett idéseminarium, där vi ville fånga upp det som hade diskuterats på kursen. Till den här dagen hade vi bjudit in (förutom kursdeltagarna), bibliotekspersonal även från ”icke-projekt”-kommuner samt gymnasiebibliotekarier och personal från folkhögskolornas bibliotek. Vi tog inte ut någon deltagaravgift och bjöd på kaffe och lunch. Totalt deltog 34 personer. Som föreläsare hade vi bl a bjudit in politiker, studieorganisatörer, TPB. Samtalen under dagen kom att röra sig kring samspelet mellan politiker och tjänstemän inom kommunbiblioteken, samarbetsformer mellan lärare och bibliotekarier, att arbeta konstruktivt i tider av nedskärningar, tillgänglighet samt annorlunda vuxenutbildning i en av Dalarnas kommuner.

Sammanställning av användarenkäter

Under hösten 2003 gjordes en användarundersökning i de deltagande projektkommunerna. Malung, Leksand och Falun lade till en extra del som berörde lokalerna. Att sätta ihop en enkät är inte lätt, att dela ut den och få den ifyllt tillbaka är också problematiskt, att sammanställa och analysera den är ytterligare en svårighet. Det statistiska rätta antalet är inte uppfyllt i någon kommun. Svarsprocenten ligger på cirka 30-40%, ibland mindre ibland mer. Vi tar dock svaren från enkäten för vad de är, åsikter från några av bibliotekens besökare och icke-besökare. Vi ser dock det hela som en läroprocess. Användarundersökningar, i någon form, borde ingå i ett kommunbiblioteks årliga arbete. Det viktiga är att de som tar sig tid att svara på enkäten känner att de blir lyssnade på. Biblioteken måste vara beredda att förändra sig på något sätt, stort eller smått, när man frågar efter användarnas åsikter. Förhoppningsvis blir nästa enkät bättre sammansatt och snabbare sammanställd. Resultaten från de olika kommunerna beskrivs i korthet nedan.

Borlänge

Sammanlagt har 930 enkäter delats ut till utbildningsanordnare i Borlänge kommun. Det gäller såväl kommunala som andra anordnare, t ex Fornby folkhögskola och ABF. Från SFI returnerades ett 50-tal enkäter med motiveringen att eleverna saknade tillräckliga språkkunskaper i svenska för att kunna fylla i enkäten. På Borlänge kommuns huvudbibliotek har även 40 enkäter delats ut till personer som på förfrågan sagt sig vara vuxenstudierande. Av de 930 utdelade enkäterna har 374 ifyllda återlämnats till biblioteket, vilket innebär 40,2% av samtliga utdelade.

Vad man skulle behöva jobba med är bl a att informera mer om vilka tjänster biblioteket kan erbjuda, anordna användarundervisning samt att diskutera hur en bra lärmiljö ser ut som kan tillfredsställa människors olika lärstilar.

Malung

På Malungs folkhögskola delades 120 enkäter ut, 102 lämnades in vilken ger en mycket hög svarsprocent. Sammanlagt 120 enkäter delades ut till de olika studieförbunden i Malung, 66 stycken lämnades in. Till lärcentrum delades 200 enkäter ut och 80 lämnades in. Liksom i Borlänge var enkäten inte anpassad för dem som studerade på SFI och svarsprocenten därifrån blev mycket låg.

Så gott som alla från studieförbunden har svarat Nej på frågan om de kände till bibliotekets tjänster eller svarar Blankt. Bland Lärcentrums deltagare är det också ganska många som svarat Nej eller Blankt. Folkhögskolans deltagare är de som känner till bibliotekets tjänster i högst grad. Att informera om bibliotekets tjänster är en punkt som man behöver jobba vidare på, likaså har det kommit in en hel del kommentarer om studiemiljön. Malungs folkbibliotek skall ev byggas om/få nya lokaler och användarnas kommentar är en bra grund när man skall planera utseendet på biblioteket.

Leksand

I Leksand delades 760 enkäter ut, 201 har lämnats in. Då har man täckt in lärcentra, folkhögskolor och hemslöjdsutbildning. De flesta av användarna som visste om vad biblioteket kan erbjuda fanns på lärcentrum. Helt naturligt då folkbiblioteket och lärcentrum har ett nära samarbete med bl a återkommande visningar av biblioteket för de studerande. De som använde biblioteket minst var de som studerade på Sätergläntan. Där ger man kortare och längre kurser inom vävning, träslöjd, smide och sömnad. De har också ett eget bibliotek med speciallitteratur. Av kommentarerna att döma finns det en hel del att jobba med när det gäller lärmiljön samt även öppettider och bemanning.

Falun

Enkäter har dels delats ut via utbildningsanordnare inom vuxenutbildning, dels på huvudbiblioteket. Svartsprocenten är inte klarlagd ännu. I kommentarerna kan man se att vissa trivs på biblioteket som det är, andra vill ha en uppfräschning av lokaler och möbler. Under det närmaste året kommer stadsbiblioteket att byggas om, eventuellt mot en inriktning till studiebibliotek. Då kommer man att uppfylla en del av de svarandes önskemål. Annat att arbeta med är bemötande, att rent praktiskt ha en gemensam policy för hur man hanterar önskemål om kurslitteratur. Någon användare tycker att biblioteket bör samarbeta (ännu mer) med högskolebiblioteket i Falun, detta görs ju redan men hur skall detta förmedlas på ett pedagogiskt riktigt sätt?

Avslutning enkäter

För att jobba vidare med enkätsvaren behöver personalen på respektive arbetsplats sätta sig ner och diskutera vad som framkommit och vad som skall prioriteras. Som jag påpekat tidigare är det viktigt att visa dem som svarar på en enkät att man tar deras svar på allvar och försöker åtgärda det som går.

Insamling av fjärrlånebeställningar för kurslitteratur

Under perioderna januari-februari, augusti-september 2003 samt januari-februari 2004 har alla fjärrlånebeställningar, som kommer till länsbiblioteket, av kurslitteratur samlats in. Efter den tredje insamlingsperioden har vi sammanställt materialet och kan se att den tes vi hade om den här typen av beställningar inte stämmer. Vi hade en föreställning om att vissa titlar beställdes ofta och att vi då skulle kunna sammanställa en lista över frekvent studielitteratur (som skulle läggas ut på vår hemsida) som biblioteket skulle/borde kunna köpa in själva. I själva verket har insamlingen antagligen varit till större nytta för länsbibliotek än för kommunbiblioteket. Vi har blivit uppmärksamma på inom vilka ämnesområden som vi borde köpa

in mer litteratur för. Insamlingen visar också på att kommunbiblioteken gör en bra bedömning vid sina egna inköp och det är ett viktigt resultat att ge tillbaka till biblioteken.

Övrigt

Vi har även arbetat vidare med samarbete över gränser. Samarbete mellan olika personalgrupper, olika bibliotek och träffat personal från bibliotek utanför länet. I februari anordnade jag och projektledaren i Sandviken, Hofors och Ockelbo (Marcus Strand) en dag då vi ville att våra ansvariga inom respektive län skulle få en chans att diskutera och dela med sig av sina erfarenheter. Jag upplevde dagen som lyckad och tror att man med sig hem fick en känsla av att det är flera som arbetar med samma saker (dela problem) och även fick en del tips och idéer om vad man kan göra på hemmaplan.

Ett samarbete mellan personal på högskolebiblioteket i Dalarna och folkbibliotekspersonal har fortsatt i år. Vårens tema var webbaserade kurser och hur distanskurser utnyttjar webben samt högskolebibliotekets projekt om elektronisk publicering.

Projektledaren och mediekonsumenten har avslutat sin "databas-turné", där vi har åkt runt till länets alla kommunbibliotek och samtalat om nättjänster. Under våren har också en databasdag anordnats i Falun.

Falun 2004-07-15

Birgitta Winlöf
projektledare/bibliotekskonsulent